

REFERAT

FRA FOLKEMØTE I KAUTOKEINO KOMMUNE.

Sted : Les-bygget, Kautokeino.

Dato/tid : Onsdag 9. 2011, kl. 18.00.

Tema/sak : REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENSTREDNING FOR
GRUVEDRIFTSETBLERING I BIEDJOVÁGGI.

PRESENTASJON AV OG INNSPILL TIL PLANPROGRAM

Innkalling : Kunngjort i 5 aviser og i brev til berørte parter.

Antall fremmøtte : Ca 55-60 frammøtte.

I tillegg møtte 4 stk fra Arctic Gold og Rambøll.

Vertskap : Kautokeino kommune og Arctic Gold AB

Møteleder : Ordfører Klemet Erland Hætta.

Tolk : Møtet ble tolket til samisk/norsk av Maia Hætta.

1. ÅPNING AV MØTE.

Ordfører Klemet Erland Hætta åpnet møtet og ønsket velkommen. Han understreket at hensikten med møtet er å orientere om planprogrammet for gruvedrift i Biedjovággi. Det er like viktig at folk i Kautokeino kommer med meninger og innspill til tema som skal utredes før endelig beslutning tas av myndigheter og bedriften.

2. PRESENTASJON AV ARCTIC GOLD OG PROSJEKTET I BIEDJOVÁGGI.

Adm. dir Lars-Åke Claesson, Arctic Gold AB orienterte.

Innledningsvis gav han en kort orientering om Arctic Gold AB. Et resymé av hans orientering finnes på selskapets hjemmeside: www.arctic.gold.se

I neste fase orienterte han om gruveprosjektet i Biedjovággi. Hovedtema som ble orientert om:

- Kopper og gullressursene ved Biedjovággi.
- Utviklingen av markedspris på kopper og gull.
- Borreprogram i 2010 og 2011 og analyseresultater av disse.

- Mineraltilgangen er i 2010 beregnet til 4500 kg gull og 20 000 tonn kopper. Etter årets boreprogram vil det bli beregnet nye anslag for mineralressursene. Det er optimistiske prognoser for at de nye anslagene vil bli høyere.
- Målsettingen med leteprogrammet er å påvise mineraler som sikrer et samlet uttaksvolum på ca. 3,5 mill tonn malm.
- Prosessen med ulike sider av plan- og forberedelsesarbeidet.
- Framdriftsplan fram til beslutning med målsetting om at dette kan skje i 2013.

En eventuell oppstart av anleggsvirksomhet vil da skje etter dette, anslag 2014/15.

Kopi av Lars-Åke Claesson sin presentasjon følger vedlagt. (Vedlegg 1).

Presentasjonen vil i høringsperioden også være tilgjengelig på kommunens hjemmeside, www.kautokeino.kommune.no.

3. PRESENTASJON AV PLANPROGRAMMET.

Reidar Olsen og Martin Rimpi orienterte. Kopi av presentasjonen følger vedlagt. (Vedlegg 2)

Presentasjonen vil i høringsperioden også være tilgjengelig på kommunens hjemmeside, www.kautokeino.kommune.no.

Gruvetiltaket krever godkjenning og vedtak fra berørte kommuner: Kautokeino og Nordreisa. Beslutningsgrunnlaget for kommunene er reguleringsplan med konsekvensutredning. Plan for hvordan reguleringsplanen og konsekvensutredningen skal utredes og tilrettelegges gjennom et **planprogram**.

Tiltakshaver har fremmet et forslag til planprogram som begge kommuner har lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist 9. des. Forslag til planprogram finnes på hjemmesiden til begge kommuner. Hele dette arbeidet gjøres etter plan- og bygningslovens regler.

4. SPØRSMÅL OG INNSPILL FRA SALEN.

Etter orienteringen fra Arctic Gold og Rambøll var det en pause med beinstrekk og forsyning av kaffe og kaker/smørbrød. Deretter ble det åpnet med innlegg og spørsmål fra salen:

Ellen Inga O Hætta, kommunestyrerepresentant:

Hun stilte flg. spørsmål og problemstillinger:

- Hun stilte spørsmål til om s 22 i "Forslag til planprogram" hvor det blant annet heter at "innsigelser fra fylkesmannen har medvirket til at endelig vedtak om gjerdebygging ikke er fattet". Hun mente å huske at det var problemstillingen knyttet til våtmarksområder som var begrunnelsen.
- Det skal starte en gruvedrift med ca 100 arbeidsplasser. Hvilken kompetanse skal disse ha, og hvor kommer arbeidskrafta fra? Hvor blir firma registrert?
- Det planlagte tiltaket er et inngrep i et urfolksområde. Reindriffta blir sterkt berørt. Har selskapet lagt noen strategi for erstatning? Eksempelvis kan dette være:
 - Engangserstatning?
 - Årlige erstatning basert på eksempelvis årlig uttak, overskuddserstatning?

- Planprogramforslaget synes å mangle at man utreder de sosiale konsekvenser for reindriften ettersom reindriften er svært presset mht areal.
- Hun stilte også spørsmål med at det er NINA som har fått i oppdrag å utrede reindriften, og hun undret seg på om denne institusjonen hadde legitimitet i næringen.

Svar fra Lars-Åke Claesson supplert av Martin Rimpi:

- Selskapet har til formål å rekruttere folk lokalt. Det er aktuelt å samarbeide lokalt og regionalt for å få til utdanning og kursopplegg som kan kvalifisere folk til arbeid i gruvevirksomheten. Det som kan bli en utfordring å rekruttere lokalt og regionalt, er ledere, gruveingeniører og annet nøkkelpersonale med gruveerfaring. Disse må som regel i ethvert gruveprosjekt rekrutteres nasjonalt/internasjonalt.

Arctic Gold er i dag et svenskregistrert selskap. Blir det besluttet å igangsette gruvedriften, vil det være i regi av et norskregistrert selskap. Det er enda ikke tatt stilling hvor et slikt selskap blir registrert i Norge.

- Spørsmål om erstatning til reindriften vil komme senere i prosessen. Gruveselskapet må forhandle både med grunneier og bruksinnehavere, som reindriften.
- De sosiale konsekvensene er ikke fremtredende i reindriftnutredningen. Denne utredningen følger en såkalt KU-metodikk. Tema vil imidlertid bli berørt. Men i planprogrammet er det tema som "Samfunnstjenester og sosial infrastruktur" og "Samiske interesser". Her vil sosiale konsekvenser bli beskrevet. Når det gjelder utredning av temaet "Naturressurser-reindriften", så ble dette drøftet med Reindriftnforvaltningen i møte 04.05.11. Her ble forvaltningen og distriktene orientert om hvem som kunne bli aktuell å utrede reindriften, Hans A Tømmervik NINA og reindriftnfaglig rådgiver Inge Even Danielsen. Forvaltningen og distriktene ble invitert til å komme med eventuelle merknader og innspill før endelig valg av utredere ble gjort. Selskapet fikk imidlertid ingen tilbakemeldinger på dette og har derfor i ettertid valgt å engasjere NINA v/ forsker Hans A Tømmervik med Inge Even Danielsen som reindriftnfaglig rådgiver til å gjennomføre utredningsarbeidet.

Jan Ole Buljo:

Buljo opplyste at han var ansatt under den forrige perioden det var drift i Biedjovággi. Han reiste flg. spørsmål og problemstillinger:

- Hva har man gjort av vurderinger mht skifteordninger? Dette vil ha konsekvenser for både transport og hvor folk vil bosette seg.
- Vil det bli gjort utredninger mht til lokale ringvirkninger som eiendomsskatt, ringvirkninger for næringslivet m.m ?
- Vil et driftsselskap bli etablert i Kautokeino, noe som vil få betydning for skatter og avgifter?

Svar fra Lars-Åke Claesson supplert av Martin Rimpi:

- Det er ikke tatt stilling til skifteordning. Det ligger fram i tid å ta stilling til driftsdetaljer. Dette vil det bli tatt stilling til i senere planer og endelig fastlagt i driftsplanen. En

driftsplan er et viktig grunnlag for konsesjon og konsesjonssøknaden. Det forutsettes imidlertid døgntkontinuerlig drift gjennom hele året.

- Gruvedrift inngår under betegnelsen "Verker og bruk" i lov om eiendomsskatt. Hva dette vil representere av mulige skatteinntekt til Kautokeino kommune, vil bli beskrevet i planbeskrivelsen.
- Bedrifter betaler bare statsskatt på 28 % og lokalisering av selskapet har ikke betydning hvor skatteinntektene går.
- Driftselskapets registrering er besvart i svaret til Ellen Inga O. Hætta.

Liv Østmo:

Østmo viste til Ellen Inga O Hætta sitt innlegg der urfolksperspektivet ble etterlyst. Østmo understreket at det i den videre utredning og planlegging måtte bli et større fokus på urfolksperspektivet. Dette måtte få konsekvenser på både valg av metodikk og få en hovedplass i planbeskrivelsen og konsekvensutredningen (KU). Hun hevdet også at det i tradisjonelle KU-er og planleggingsdokumenter var lite fokus på tradisjonskunnskap om naturressurser, kulturminner etc. Det opplevde hun også i foreliggende dokumenter. Hun reiste flere konkrete problemstillinger:

- Konsekvensene for reindrifta når deres land- og beiteområder innskrenkes. Hvilke samfunnsmessige konsekvenser får det?
- Når det kommer tilreisende ansatte til Kautokeino, reiser det mange spørsmål:
 - Skal barna til disse arbeiderne også lærer samisk ?
 - Skal det etableres norske klasser i skolen?

Det er altfor lite fokus på samfunnsmessige og kulturelle spørsmål i planprogrammet.

Møteleder takket for hennes innlegg og påpekte at dette var meningsytringer som en måtte ta med seg i det videre arbeid.

Inger Marit Bongo, kommunestyre- og formannskapsmedlem:

Hun henviste til Liv Østmo sitt innlegg og understreket at urfolksperspektivet måtte få en større plass i forhold til reindrift, friluftsliv miljø og forurensing. Hun stilte vider spørsmål med konsekvensene for Kautokeino kommune:

- Hva vil teknisk infrastruktur som veger, vann m.m koste?
- Hva med skoler og barnehage?
- Boligfelt?
- Hva vil kommunen sitte igjen med? Hvor mange vil betale skatt til kommunen?
- Vil kommunen få andre inntekter enn skatt fra ansatte som bor i kommunen? Hva med andre kompensasjoner som eksempelvis næringsfond?

Lars-Åke Claesson svarte:

Arctic Gold vil hele tiden vurdere hva en kan bidra med for å "skape ringer i vannet" som er positivt for hele samfunnet. Selskapet er interessert i å delta i aktuelt utviklingsarbeid som eksempelvis kommunen kan initiere. Men han understreket også at det i gruve næringen

verken er lovhjemmel eller tradisjon for kompensierende økonomiske tiltak som næringsfond, avgifter slik det eksempelvis er i vannkraftbransjen.

Svein Lund, Naturvernforbundet Kautokeino:

Han henviste til hovedfagsoppgave fra 1980: "Gruvedrift i Biedjovaggi – norsk distriktsutbygging i et samisk kjerneområde 1967-76". Forfatter Wenche Brenna. Hovedoppgaven finnes i biblioteket ved Samisk høgskole.

Hans oppsummering av den første gruveperioden var: "Alt som kunne gå galt, gikk galt!"

Hva kan man så lære av dette i dag? Ut fra en slik problemstilling hadde han flere spørsmål:

- Vet man hvilke kjemikalier som ble brukt i den første perioden? Disse var helsefarlige og farlig for mennesker. Hvilke kjemikalier vil man bruke i dag?
- Spørsmål til kommunen: Er man fornøyd med revegeteringen i området 20 år etter at man la ned gruvedriften? Hvilke krav vil man stille til revegetering etter den nye perioden er over? Vil området bli etterlatt som nå?
- Hvordan skal erstatningsordning for reindriften være?
- Avslutningsvis viste han til at reinen ble plaget av lungebetennelse ved den tidligere gruvedrift i Repparfjord. Dette på grunn av støv. Han lurte på om det var tilsvarende erfaringer fra Biedjovaggi?

Ordfører Klemet Erland svarte: Spørsmålet om kommunen er fornøyd med etterarbeidet etter forrige gruveperiode kan han ikke svare på. Han kjenner ikke til hvilke krav som ble stilt og det må undersøkes nærmere. Framtidige krav er ikke utformet.

Lars-Åke Claesson svarte supplert av Reidar Olsen:

I etterkant av nedleggelsen av gruvevirksomheten i Biedjovaggi har NIVA i perioden 1985-1993 utført omfattende kontrollundersøkelser i vassdragene nedenfor det gamle anlegget. Flere rapporter er utarbeidet. Dette er åpne og tilgjengelige kilder. Kort oppsummert:

- Det er beskjeden avrenning fra gruveområdene.
- Avrenningen hadde ikke på det tidspunkt målingene ble gjennomført noen konsekvenser for vannkvaliteten i vassdragene nedenfor.

Det er og mange rapporter hos Direktoratet for mineralforvaltning og NIVA som analyserer virkningene av kjemikalier og lister opp de kjemikalier som ble brukt. De er åpne og tilgjengelige kilder. Kort oppsummert så er konklusjonen at gruvefeltet ikke var vesentlig forurenset da gruvedriften opphørte.

I ny gruvedrift vil Arctic Gold bruke de kjemikalier som næringen i dag bruker, og dette vil i detalj bli opplyst om i utslippsøknaden til KLIF. En slik søknad ligger minst 1 år fram i tid, og en kan ikke i dag være detaljert på beskrivelsen. Generelt kan man si at de kjemikaliene man brukte i tidligere gruvedrift, brukes lite i dag.

Erstatningsordning for reindriften er svart på i tidligere spørsmål.

Spørsmål om støv og rein kan han ikke svare på.

Avslutning av et gruveområde hører til drifts- og avslutningsplaner. Dette kommer senere i prosessen

Johan Klemet Kalstad:

Kalstad fokuserte på at det er viktig at et samfunn er i bærekraftig utvikling. Det har i kveld vært stort fokus på den kulturelle utviklingen i Kautokeinosamfunnet. Det er imidlertid et åpent spørsmål om det er den økonomiske utviklingen som er den største utfordringen i Kautokeinosamfunnet. Det bør gjennomføres en studie/forstudie som prøver å belyse nåsituasjonen mht verdiskaping. Det må være en balanse mellom økonomisk og kulturell utvikling.

Kalstad reiste så problemstillingen: Etter planlegging kommer gjennomføring! Kautokeino har viktige aktører som kan bidra til en vellykket etablering. Han nevnte blant annet Samisk høgskole, Samisk videregående skole, kommunen og flere. Nussir i Kvalsund har bidratt til å etablere et utviklingsprosjekt til ca 5 mill kr for å se på hvordan en kan samordne samfunnsutviklingen. Hvordan tenker kommunen her i Kautokeino?

Møteleder og Ordfører refererte til at et slikt utviklingsprosjekt allerede hadde vært drøftet. Han refererte til at saken under hånden hadde vært drøftet med fylkesordfører og signalene derfra var positive for en regional deltakelse og delfinansiering. Kautokeino kommune vil følge opp dette og konkretisere et slikt utviklingsprosjekt.

Johan Aslak Logje, leder reinbeitedistrikt 30 A, Vestre sonestyre/Oarjjebielli:

Han refererte til flere møter med Arctic Gold, intensjonsavtale med Sametinget/Arctic Gold, konferansedeltakelse i Canada. Han refererte også til konstruktive avtaler og dialoger. Alt dette har gitt han innsikt i problemstillingen: Verden trenger mineraler, landet vårt trenger det, ja, reindriftsnæringen også! Men for reindriften vil alltid inngrep i land- og beiteområdene uroe utøverne.

Logje beklaget at gjerdesaken hadde stoppet opp. Dette til tross for at saken med fylkesmannen var løst. Arctic Gold har utvidet området og "tatt beitehagen". 4 distrikter samarbeider om dette gjerde. Prosjektet er verdifullt for reindriften. Slakteuttaket fra området vil representere en slakteverdi på ca 11 mill årlig. Dette er verdier som kan tapes dersom prosjektet stopper opp. Det er og viktig at prosjektet realiseres for å redusere reintallet før dyrene kommer på vinterbeitene.

Det er Logje sin målsetting at de to næringene kan "gå hand i hand". Men det er noen uoverstigelige hindringer for at dette kan skje: Gruveområdet er utvidet nord- og sør. (Nordfeltet og sydfeltet). Logje var klar på at dersom disse to utvidelsene står fast, "kan vi ikke leve side om side og gå hand i hand!". Gravedrift i tilknytning til de gamle opprinnelige uttaksområdene midt i planområdet vil trolig ikke representere noe stort arealbruksmessig problem for reindriften da han anser dette området som ødelagt i beitesammenheng.

Det er imidlertid positivt at det skapes arbeidsplasser i bygda. Det vil også komme reindriften til gode. Ordføreren har også ansvaret for å oppfordre folk til å ta utdanning slik at en får arbeid i gruvene.

Jon Todal, Samisk høgskole.

Todal stilte 2 spørsmål:

- Har Arctic Gold erfaringer fra tilsvarende gruvedrift?
- Kan man nevne en annen kommune som har hatt lignende gruvedrift som Biedjovággi? Hvor kan man studere de påståtte positive samfunnsmessige virkninger? Dette må gjelde områder hvor gruvedriften bare varer 5-10 år.

Lars-Åke Claesson viste til at Arctic Gold er et relativt nytt selskap. Selskapet har ikke drevet konkret gruvedrift. Han selv og flere i styret hadde rik erfaring og stor kompetanse på gruvedrift og prospektering. Dette ble grundig regnet opp.

Møteleder og Ordfører supplerte med at Kittlä i Finland er i en sammenlignbar situasjon. Kautokeino kommune har besluttet en befaringshit. Det vil skje i januar 2012.

Anne Laila Utsi, Internasjonalt Samisk filmsenter:

Kautokeino har nettopp vært vertskap for 120 "filmpersoner" som er opptatt av urfolks kamp mot multinasjonale selskapers inntreden i urfolksområder i Canada. Etter hennes mening var det nå en slik kamp som var i emning i Kautokeino. Hun henviste til teksten i intensjonsavtalene som er inngått mellom Sametinget, Arctic Gold AB og berørte reinbeitedistrikt, jfr. planprogrammets vedlegg 8.1 og 8.2. I avtalen er det punkter som berører økonomi. Hun stilte spørsmål:

- Mange urfolk krever andel av overskudd fra virksomhet i urfolksområder og ofte går slik andel inn i kulturfond. Hvordan planlegger gruveselskapet å styrke den samiske kultur slik det står i avtalen?

Lars-Åke Claesson viste til tidligere svar. Han viste også til at selskapet ønsker å bidra til utvikling av kompetansen lokalt. Han viste til at selskapet har brukt lokalt grunnboringselskap og på annen måte brukt lokale og regionale ressurser når dette var mulig.

Per Nils Saari:

Saari har vært ansatt i 24 år i tidligere perioder i Biedjovággi. Han fortalte at han ikke hadde helseplager til tross for at man da hadde kjemikalier man i dag ikke bruker.

Niga A. Gaup, Áborášša: :

Jeg tilhører Áboráššadistriktet. Han hadde flg. påminnelse:

Han hadde jobbet som reindrifutøver i området ved Biedjovággi et helt liv. Han hadde sett hvordan situasjonen hadde forandret seg mht reinbeite da gruvedriften startet. Naturgrunnlaget i området var blitt borte og med den konsekvens at reinflokkene ble mindre. "Jeg er en av dem som har måttet skåret ned på flokken, slik at det ikke rakk til livsopphold". Men han beklaget sterkt at han ikke hadde fått hjelp fra noen. Hjelpen var uteblitt fra gruveselskapene, fra kommunen og fra reindrifforvaltningen. Hans hovedspørsmål var:

Hvordan skal slike som har liten utdanning og blir rammet og som mister inntekt få den nødvendige hjelpen ?

Møteleder og Ordfører takket for et ærlig og åpenhertig innlegg fra en som hadde opplevd naturinngrep på kroppen.

Håkon Isak Vars:

Vars tilhører Áboráðsdistriktet og er sekretær for distriktet og Vestre sonestyre, men ville representere seg selv. Han stilte flg. spørsmål:

- Gruvedriften vil skape 100 arbeidsplasser i noen år. 20 av disse kommer kanskje fra Kautokeino. Hvor kommer de andre fra?
- Hvor skal kommunen hente inntekter når selskapet ikke betaler selskapsskatt til kommunen?
- Det går en veg inn til gruveområdet. Den må rustes opp og driftes. Hvorfor skal Kautokeino kommune bekoste dette? Dette og andre viktige spørsmål må kommunestyret vite før de gjør sine vedtak.

Møteleder og Ordfører påpekte at dette og tilsvarende spørsmål må den videre planlegging og prosess avklare.

Ellen Inga O. Hætta, kommunestyrerepresentant:

Det er påpekt i kveld at kommunestyret i Kautokeino skal fatte vedtak i januar 2012. Hætta pekte på at slik vedtak ikke kan fattes før en vet hvordan reindrifta skal kompenseres. Hun reiste flg. spørsmål:

- Engangssum eller del av årlig avkastning som erstatning til reindrifta? Dette må hun vite den dagen hun skal ta en avgjørelse.
- Hva er omsetningen i firmaet (AG) i 2009-2011?
- Avslutningsvis reiste hun problemstillingen: Hva skjer med opprydding og avslutning om gruveselskapet går konkurs eller ikke har økonomi til avslutning?

Reidar Olsen supplert med Lars-Åke Claesson svarte:

Det er enda ikke avklart når tid planprogrammet vil bli fremmet for endelig politisk behandling av kommunestyret. Dette vil trolig skje på nyåret. Det kommunestyret skal gjøre er å ta stilling til planprogrammet. Her skal det ikke tas stilling til om man er for eller mot gruve drift, men kun beslutte hvilke ulike tema som skal utredes som det endelige beslutningsgrunnlaget. Det er viktig at det kommer innspill til slike tema som bør vurderes tatt inn i planprogrammet. I planprogramfasen tas det ikke standpunkt til erstatningsform. Før planen endelig skal behandles i kommunen, skal det gjøres forhandlinger med berørte parter og Sametinget.

Lars-Åke Claesson viste til at den nye mineralloven forutsetter at det gis garantier for at det skal være midler til avslutnings- og opprydningsarbeider. Dette kan bli gjort i form av fond eller bankgarantier. Selskapet skal utarbeide avslutningsplaner som skal godkjennes av

myndighetene. Selskapet omsetter for ca 20 mill NKR pr år. Selskapet har ikke tatt stilling til erstatningsform.

Møteleder og Ordfører Klemet Erland Hætta avsluttet møtet med å takke for alle som viste interesse og møtte fram. Han takket også for alle innlegg, spørsmål og gode råd for den videre prosess.

17.11.11/Ommund Heggheim